

Dossier: Werknemers met doofblindheid op de werkvloer

Doofblindheid is een beperking waarbij iemand zowel doof of slechthorend als blind of slechtziend is. Het hebben van deze beperking kan leiden tot uitdagingen op de werkvloer, zowel voor de werknemer als voor de collega's. In dit dossier delen we tips en informatie voor werknemers die doofblind zijn en voor hun collega's.

©: preventActio 06/2023

Laatste wijziging: 19.06.23

Wat is doofblindheid?

Doofblindheid is een beperking waarbij iemand zowel doof of slechthorend als blind of slechtziend is. Uitgedrukt in precieze termen, betekent het dat personen met doofblindheid een gehoorverlies hebben van 35 decibel of meer, gezichtsscherpte gelijk aan of minder dan 0.30 en/of een gezichtsveld van 30° of minder. Dit kan een grote impact hebben op het dagelijks leven en werk van de persoon in kwestie. Doofblindheid heeft verschillende gradaties: de persoon kan dus meer of minder zicht- dan gehoorvermogen hebben.

Terminologie

Om te beginnen willen we het hebben over correcte terminologie. Zoals vermeld op de

website van Doof Vlaanderen, is het belangrijk om de juiste termen te gebruiken wanneer we over personen met een beperking spreken. In plaats van "doven en blinden" gebruiken we beter "personen met doofblindheid". We willen immers de persoon achter de beperking benadrukken en niet alleen de beperking zelf.

Ook is er een verschil tussen de termen "doof" en "Doof". Met een kleine "d" wordt doofheid gebruikt als een medische term om een gehoorbeperking aan te duiden. Met een hoofdletter "D" wordt Doofheid gebruikt om te verwijzen naar een culturele identiteit, waarbij doofheid wordt gezien als een positief aspect van de persoonlijkheid. Het is belangrijk om de voorkeur van de persoon in kwestie te respecteren en de juiste termen te hanteren.

Zo is "doventaal" incorrecte terminologie, omdat (Vlaamse) Gebarentaal de taal is voor de socio-culturele minderheidsgroep die zich als Doof identificeert. Waarom, lees je hieronder.

Communicatiemogelijkheden in contact met personen met doofblindheid

Vlaamse Gebarentaal

Vlaamse Gebarentaal (VGT) is de gebarentaal die door veel doven en slechthorenden in Vlaanderen wordt gebruikt. Het is een visuele taal die bestaat uit gebaren die worden gemaakt met de handen, het gezicht en het lichaam. In tegenstelling tot wat sommige mensen denken, is VGT geen universele gebarentaal. VGT is een volwaardige, natuurlijke taal met haar eigen grammatica, woordenschat en regionale dialecten. Het is even belangrijk om deze taal te respecteren en te ondersteunen als gesproken talen.

Vierhandengebaren

Vierhandengebaren wordt gebruikt om de communicatie met personen met doofblindheid te vergemakkelijken. Hierbij maakt de persoon met doofblindheid gebruik van de handen van de communicatiepartner wanneer die laatste VGT gebruikt. Op deze manier kan de persoon met doofblindheid de grootte, richting en snelheid van het gebaar voelen. Dit kan helpen om de communicatie te vergemakkelijken en de persoon met doofblindheid meer controle te geven over het gesprek. Uiteraard is deze vorm van communicatie enkel nuttig wanneer

beide gesprekspartners kennis hebben van VGT.

LORM

Een techniek die nuttig kan zijn voor mensen met doofblindheid is LORM (*Low Residual Memory*). Bij LORM worden letters, cijfers en symbolen in de handpalm van de gesprekspartner geschreven met de vingers. Dit kan nuttig zijn voor het ontvangen van korte boodschappen of het onthouden van belangrijke informatie.

Op de werkvloer

Werknemers met doofblindheid zijn net zo waardevol als andere werknemers. Hoewel ze misschien bepaalde aanpassingen nodig hebben op de werkvloer, kunnen ze nog steeds hun kennis en vaardigheden gebruiken om bij te dragen aan het succes van het bedrijf. Het is daarom de verantwoordelijkheid van alle werknemers om een inclusieve werkomgeving te creëren waar iedereen zich gewaardeerd voelt en zijn of haar potentieel kan benutten.

Tips voor werknemers met doofblindheid

Als je zelf doofblind bent, zijn er een aantal dingen die je kan doen om je werkervaring te verbeteren. Hier zijn enkele tips:

- Maak gebruik van aangepaste technologieën: er zijn verschillende hulpmiddelen beschikbaar voor mensen met doofblindheid, zoals brailleleesregels, vergrotingssoftware en speciale telefoons. Informeer bij je werkgever over de mogelijkheden.
- Communiceer duidelijk met je collega's: het is belangrijk om aan te geven wat jouw noden zijn en hoe je het liefst communiceert. Naast Vlaamse Gebarentaal kan het nuttig zijn om gebruik te maken van schrijftaal om boodschappen of instructies door te geven.
-

Vraag om hulp wanneer nodig: er is niets mis met het vragen om hulp. Als je merkt dat je bepaalde taken niet alleen kunt uitvoeren, vraag dan om assistentie.

Tips voor collega's van werknemers met doofblindheid

Als collega van een werknemer met doofblindheid kan je ook een bijdrage leveren aan een inclusieve werkomgeving. Hier zijn enkele tips:

- Wees geduldig: communiceren met iemand die doofblind is, kan soms meer tijd en moeite vergen. Geef de persoon de tijd om te antwoorden en weet dat het wat tijd kan vergen voordat jullie op elkaar zijn afgestemd.
- Onthoud dat er verschillende gradaties van doofblindheid zijn. Sommige mensen kunnen meer of minder visuele en/of auditieve informatie waarnemen. Vraag aan je collega om duidelijkheid rond diens vermogens en communicatievoorkeuren.
- Bied hulp aan: als je merkt dat je collega hulp nodig heeft, bied dan je assistentie aan. Vraag welke hulp er nodig is en hoe je kan helpen.
- Wees respectvol: het gebeurt nog te vaak dat personen die doof(blind) of slechthorend zijn, worden gediscrimineerd op de werkvloer. Dat heeft zelfs een naam: *audisme*. Het kan voorkomen in verschillende vormen, zoals het uitsluiten van personen met gehoorbeperkingen bij een vergadering, het niet serieus nemen van de noden en wensen van personen met doofblindheid of het niet respecteren van Vlaamse Gebarentaal als een volwaardige natuurlijke taal.

Rechten voor werknemers met doofblindheid

Mensen met doofblindheid hebben het recht om te werken en dezelfde kansen te krijgen als

anderen. De overheid biedt ondersteuning, zoals tolkuren en andere hulpmiddelen. Het aantal tolkuren hangt af van de ernst van de beperking, de communicatiebehoefte en het aantal uren dat gewerkt wordt. Werknemers met doofblindheid kunnen ook technische hulpmiddelen, aangepast meubilair of persoonlijke assistentie krijgen. De Vlaamse Ondersteuningspremie (VOP) biedt dan weer financiële ondersteuning aan werkgevers bij het aannemen of in dienst houden van personen met een beperking.

Bronnen: doof.vlaanderen.be, visio.org, vlaanderen.be